

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 3 kwietnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo o zapłatę (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. przeciwko (...) spółce ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R..

(wyrok k. 81, uzasadnienie k. 86-92v.)

Apelację od powyższego wyroku złożył powód zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, to jest:

a) art. 339 § 2 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa pomimo braku wskazania, aby twierdzenie powoda budziły uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa;

b) art. 339 § 2 k.p.c. poprzez wydanie wyroku w warunkach zaoczności z pominięciem prawnego domniemania prawdziwości twierdzeń powoda, pomimo iż pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew i nie wdał się w spór, zaś podstawa faktyczna i prawna dochodzonego pozwem roszczenia oraz jego wysokość została udokumentowana środkami dowodowymi przewidzianymi w k.p.c.;

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie tej oceny w sposób dowolny i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że:

- strona powodowa nie wskazała jakich zaniedbań dopuścił się pozwany oraz jakich możliwych do wykonania czynności zaniechał pozwany, w sytuacji gdy obowiązki stron oraz tryb postępowania w przypadku braku uzyskania zgody właściciela gruntu na dysponowanie nieruchomością zostały określone w umowach nr (...) (§6 umowy), jak również pozwany nie wskazał dlaczego nie uzyskał ww. zgód i decyzji;

- niewykonanie umów nr (...) było następstwem niezależnym od pozwanego, podczas gdy pozwany w przypadku braku zgód właścicieli nieruchomości nie podjął próby dalszego procedowania i uzyskania stosownych zgód administracyjnych;

- brak uzyskania prawa do dysponowania gruntami w zakresie niezbędnym do realizacji projektu, usprawiedliwiało opóźnienie pozwanego oraz stanowiło podstawę wygaśnięcia całego zobowiązania, podczas gdy zobowiązanie nie wygasło, a umowy nie zostały zrealizowane z przyczyn niezależnych od pozwanego;

- strona pozwana w zakresie realizacji zawartych z powodem umów wykonała szereg pracochłonnych i czasochłonnych czynności, podczas gdy brak dowodów w sprawie, które świadczyłyby o wykonaniu którejkolwiek z umów zawartych pomiędzy stronami, jak również czynności zmierzających do uzyskania zgód właścicieli nieruchomości czy podejmowania czynności związanych z wydaniem decyzji administracyjnych;

- odstąpienie od umowy nr (...) i naliczenie kar umownych było bezpośrednią reakcją na wystosowane przez pozwanego zaświadczenia z dnia 30 czerwca 2017 r., w których wskazał on przyczyny braku możliwości wykonywania umów, podczas gdy powód już w piśmie z dnia 7 kwietnia 2017 r. wzywał do wykonania ww. umów i informował o możliwości odstąpienia i naliczenia kar umownych w związku z brakiem wykonania umów;

- kary umowne zostały pozwanemu niezasadnie naliczone, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż pozwany nie wykonał w zakresie uzyskania prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane w formie umów z właścicielami nieruchomości lub decyzji administracyjnych o ograniczeniu sposobu korzystania z nieruchomości do czego zobowiązał się zawierając wskazane powyżej umowy;

d) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania oceny z pominięciem dowodu z zeznań świadków M. G., A. N. i K. A. na okoliczność przebiegu i realizacji umów zawartych z pozwanym, przyczyn odstąpienia od ww. umów oraz podstaw naliczenia kar umownych.

2. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 471 k.c. poprzez przyjęcie, iż to powód zobowiązany jest udowodnić pozwanemu, że niewykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność pozwany, podczas gdy z art. 471 k.c. wynika domniemanie, że nie wykonując lub nienależycie wykonując zobowiązanie, dłużnik działał w sposób zawiniony.

Podnosząc powyższe zarzuty powód wniósł o:

- zmianę wyroku Sądu I instancji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku zaocznego w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia w sprawie kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję.

(apelacja k. 101-108)

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według spisu kosztów, a w razie jego niezłożenia, według norm przepisanych oraz o przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów na okoliczności wskazane w uzasadnieniu pisma podnosząc, że przeprowadzenie tych dowodów nie spowoduje zwłoki w postępowaniu.

(odpowiedź na apelację k. 133-136)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim zmierza do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Zasadnie zarzuca skarżący Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 339 § 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie złożonych w pozwie wniosków dowodowych z osobowych środków dowodowych w postaci zeznań wskazanych tam świadków dotyczących okoliczności istotnych dla zaocznego rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego konsekwencją tych zaniechań jest nierozpoznanie istoty sprawy polegające na uchyleniu się od zbadania twierdzeń powoda w kontekście materialnoprawnej podstawy jego żądania wskazanej w pozwie.

Wobec wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia w warunkach wyroku zaocznego (art. 339 k.p.c.), tylko w tym zakresie – obowiązku rozważenia przez sąd, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie jego żądań – nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c. Wyłącznie bowiem negatywny wynik takich rozważań może powodować wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo. Zaznaczyć należy, że powstanie wątpliwości, o których mówi § 2 art. 339 k.p.c. nie wyłącza zaoczności, lecz prowadzi do konieczności przeprowadzenia przez sąd postępowania dowodowego.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy zaniechał wszechstronnego zbadania materialnej podstawy roszczenia z tytułu kar umownych zgłoszonego w pozwie co do okoliczności istotnych dla jej rozstrzygnięcia, ograniczając postępowanie dowodowe do załączonych do pozwu dokumentów, z pominięciem złożonych w tym pozwie wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków: M. G., A. N. oraz K. A. na okoliczność przebiegu i realizacji zawartych z pozwanym umów, przyczyn odstąpienia od nich oraz podstaw do naliczenia kar umownych. Tym samym Sąd Rejonowy nie dał stronie powodowej możliwości obrony jej twierdzeń.

Niewątpliwie twierdzenia te i dowody z zeznań wskazanych świadków zmierzały do wykazania zasadności żądania powoda co do naliczenia dochodzonych kar umownych. W ocenie Sądu Okręgowego, z tego co powód podał w pozwie, a

także z dołączonych do pozwu dokumentów oraz zawnioskowanych osobowych środków dowodowych, Sąd Rejonowy po ich rozpoznaniu miał możliwość poczynienia w pełnym wymiarze ustaleń faktycznych, z których wynikałyby okoliczności niezbędne do ustalenia, czy w sprawie zaistniały przesłanki do zastosowania kar umownych.

Tymczasem Sąd Rejonowy oddalając powództwo, pomimo oparcia ustaleń faktycznych o zaferowany przy pozwie materiał dowody w postaci dowodów z dokumentów, w ogóle nie odniósł się do wniosków dowodowych obejmujących osobowe środki dowodowe, a przez to nie przeprowadził na te okoliczności pełnego postępowania dowodowego i nie dokonał prawnomaterialnej oceny ich zasadności. Nadto nie dopuszczając w postępowaniu dowodowym wnioskowanych przez powoda wskazanych dowodów osobowych mających na celu ustalenie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, nie uzasadnił w ogóle powodów, dla których wnioski te pominął. Przyjąć należy, że naruszył tym samym przepis art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 k.p.c., gdyż wnioski dowodowe zostały zgłoszone już w pozwie, jako podstawa zgłoszonego przez powoda żądania. Skoro zaś okoliczności, co do których zawnioskowane dowody z zeznań wskazanych świadków nie zostały dostatecznie wyjaśnione, to nie było podstaw do pominięcia wskazanych dowodów. W konsekwencji Sąd Rejonowy nie wypowiedział się też co do materialnoprawnych przesłanek zasadności wniesionego powództwa.

W związku z tym, że Sąd I instancji z nieznanymi powodów zrezygnował z przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego na okoliczność podniesionych przez powoda twierdzeń, a zebrany w toku sprawy materiał dowodowy nie był wystarczający do stwierdzenia bezzasadności wniesionego powództwa, wydane w sprawie rozstrzygnięcie nie znajdowało materialnoprawnego oparcia w tym postępowaniu i nie rozstrzygało istoty sprawy.

Powyższe uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności dokona analizy roszczeń powoda sformułowanych w pozwie w kontekście materialnoprawnej ich podstawy w szczególności w zakresie ustalenia ich podstaw faktycznych poprzez przeprowadzenie postępowania dowodowego w zakresie wskazanym w pozwie, z uwzględnieniem ewentualnej aktywności procesowej pozwanego i dokonanie ich oceny prawnej (subsumpcji) w kontekście zasadności podniesionych w pozwie żądań.

Wobec nierozpoznania przez Sąd Rejonowy istoty sprawy, na tym etapie postępowania ocena przez Sąd Okręgowy sformułowanych w apelacji skarżącego zarzutów naruszenia prawa materialnego byłaby przedwczesna.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Jolanta Jachowicz